

УДК 336.71:004

Долматов С.В., аспірант
ДННУ «Академія фінансового управління»

ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОЇ СИСТЕМИ БАНКУ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ: ВАЖЛИВІСТЬ І ПРАКТИЧНІ КРОКИ

Вступ: Чому це критично важливо

У сучасному світі військові конфлікти чинять глибокий вплив на економіку, фінансову систему і, зокрема, на функціонування банків. Банки в таких умовах опиняються під тиском багатьох факторів: зростання ризиків, коливання валютного ринку, нестабільність бізнесу клієнтів, загроза кібератак, втрати активів на окупованих територіях тощо. У таких умовах аналітична система банку стає ключовим інструментом не лише для виживання, а й для стратегічного розвитку, ефективного управління ризиками та підтримки економіки.

Роль аналітики в умовах війни

Прогнозування ризиків та ухвалення рішень. У період нестабільності традиційні методи оцінки фінансових показників часто не спрацьовують. Аналітична система має бути здатна гнучко адаптуватися, враховувати нові дані та тенденції.

Боротьба з шахрайством та фінансовими злочинами. Зростання обсягів готівки, несанкціонованих транзакцій, підвищена активність кіберзлочинців — усе це потребує вдосконалених інструментів виявлення аномалій і підозрілих операцій.

Управління ресурсами та стратегічне планування. У ситуації обмеженого доступу до капіталу банк повинен ефективно розподіляти ресурси, підтримувати критично важливі сектори та проекти, які сприяють відновленню країни.

Цифрова трансформація та клієнтоорієнтованість. Війна прискорює цифровізацію. Банки мають краще розуміти поведінку клієнтів, адаптувати послуги й персоналізувати підхід — усе це неможливо без сучасної аналітики.

Конкретні пропозиції щодо вдосконалення аналітичної системи

➤ Впровадження прогнозної аналітики (predictive analytics). Застосування машинного навчання для прогнозування неплатоспроможності клієнтів, ризиків дефолтів, макроекономічних коливань. Інструменти: Python, R, SAS, Power BI з вбудованими моделями.

➤ Реалізація аналітики в реальному часі (real-time analytics). Системи, які дозволяють миттєво реагувати на зміни в економіці, поведінці клієнтів, валютному ринку. Технології: Apache Kafka, Flink, Azure Stream Analytics.

➤ Посилення аналітики фінансових злочинів та протидії відмиванню коштів. Виявлення шахрайських схем, ризиків фінансування тероризму. Впровадження AI-моделей аномалій, інтеграція баз ризиків, автоматизація перевірок клієнтів.

➤ Централізація та стандартизація даних. Побудова єдиного сховища даних (Data Lake). Розробка політик якості даних, очищення, валідації та захисту інформації.

➤ Поглиблена клієнтська аналітика. Аналіз нової поведінки клієнтів: релокація, зміни в попиті, оновлення сегментації. Розробка нових продуктів на базі поведінкових патернів.

➤ Хмарна аналітика. Міграція інфраструктури у хмару для забезпечення безперервності бізнесу. На початку березня 2022 НБУ дозволив банкам обробляти транзакції в центрах обробки даних за кордоном і використовувати зокрема хмарні сервіси[1]. Технології: AWS, Azure, Google Cloud.

➤ Створення кризових аналітичних центрів (crisis monitoring). Інтеграція геоаналітики, OSINT-моніторингу, сценарного аналізу для управління ризиками. Постійне оновлення ситуаційних дашбордів.

➤ Диджиталізація банківських операцій. Банки зацікавлені в тому, щоб створити для громадян більш легкі у використанні сайти та мобільні додатки, інвестуючи кошти у диджиталізацію банківських операцій. Початок повномасштабної війни також стимулює цю роботу для забезпечення безпеки як працівників, так і клієнтів. [2]

Висновок

Вдосконалення аналітичної системи банку в умовах військових конфліктів — це не просто технічне оновлення, а стратегічна необхідність. Це дає змогу банку зберігати фінансову стабільність, ефективно управляти ризиками, протидіяти загрозам та підтримувати економіку у надзвичайно складних умовах.

Інвестиції в аналітику — це інвестиції в життєздатність фінансової системи, здатність ухвалювати точні рішення в часи невизначеності та вірно розставляти пріоритети для майбутнього відновлення країни.

Список використаних джерел:

1. Технології попри війну: чим живе та як розвивається платіжний ринок у 2022 році. Інтерв'ю із заступником Голови НБУ Олексієм Шабаном. URL <https://fintechinsider.com.ua/tehnologiyi-popry-vijnu-chym-zhyve-ta-yak-rozvyvayetsya-platizhnyj-rynok-u-2022-roczy-intervyu-iz-zastupnykom-golovy-nbu-oleksiyem-shabanom/> дата звернення 9/10/2025

2. Як війна змінила роботу банківської системи України. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/viy-na-v-ukrajini-yak-zminilas-robota-bankivskoj-sistemi-11964504.html> дата звернення 9/10/2025